2022

SANSKRIT — HONOURS

Paper : DSE-3

(Vyākaraṇa)

Full Marks : 65

The figures in the margin indicate full marks.

Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable.

सर्वेषां प्रश्नानामुत्तरं ***संस्कृतभाषया देवनागरलिप्या*** च देयम्।

Section – A

(Marks : 20)

1. अधोलिखितेषु शब्दयुगलेषु यथेच्छं ***द्वयोः*** अर्थपार्थक्यं निरूप्यताम्। 5×2

(a) आचार्या आचार्यानी च।

(b) सूर्या सूरी च।

(c) तारका तारिका च।

(d) द्विपदा द्विपदी च।

2. अधोलिखितेषु यथामति ***पञ्चानां*** परिणतरूपं लिख्यताम्। 2×5

(a) दातृ + ङीप्।

(b) गच्छत् + ङीप्।

(c) वृषल + ङीष्।

(d) मनुष्य + ङीष्।

(e) श्वशुर + ऊङ्।

(f) मामक + टाप्।

(g) कोकिल + टाप्।

Section - B

(Marks : 15)

3. अधोलिखितेषु कस्यचि**देकस्य** आशयः स्पष्टीकरणीयः। 7×1

(a) येन नाव्यवधानं तेन व्यवहितेऽपि वचनप्रामाण्यात्।

(b) अदन्तस्याङ्गस्य दीर्घः स्याद् यञादौ सार्वधातुके परे।

(c) तेन भिनत्तीत्यादावनेकव्यवहितस्येको न गुणः।

4. अधोलिखितेषु **पदद्वयस्य** साधनप्रक्रिया ससूत्रं प्रदर्श्यताम्। 4×2

(a) भवन्ति।

(b) बभूवुः।

(c) भविष्यति।

(d) भविता।

Section - C

(Marks : 30)

5. अधोलिखितेषु यथामति ***त्रीणि*** सूत्राणि व्याख्येयानि। 5×3

(a) प्रत्ययः

(b) कृत्तद्धितसमासाश्च।

(c) सर्वनाम्नः स्मै।

(d) अतो गुणे।

(e) बहुवचनेझल्येत्।

(f) ओसि च।

6. कस्यच**नैकस्य** आशयः स्पष्टीकरणीयः। 7×1

(a) 'प्रातिपदिकग्रहणे लिङ्गविशिष्टस्यापि ग्रहणम्' इत्येव सिद्धे ङ्याब्ग्रहणं ङ्याबन्तात्तद्धितोत्पत्तिर्यथा स्यान् ङ्याब्भ्यां प्राङ् माभूत् इत्येवमर्थम्।

(b) एङ्ग्रहणं किम्? हे हरे। हे विष्णो। अत्र हि परत्वान् नित्यत्वाच्च सम्बुद्धिगुणे कृते ह्रस्वात् परत्वं नास्ति।

7. अधोलिखितेषु **पदद्वयस्य** साधनप्रक्रिया ससूत्रं प्रदर्श्यताम्। 4×2

(a) रामौ।

(b) रामान्।

(c) विश्वपः।

(d) सर्वस्मै।